

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2021

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	2
1. Johdanto.....	3
2. Ehkäisevän päihdetyön käsitteistöä.....	5
3. Ehkäisevä päihdetyö Joensuun kaupungin eri suunnitelmissa.....	5
4. Nykytilaa kuvaavia mittareita Joensuussa.....	7
5. Hyvinvointipalveluissa päihteiden käytön ehkäisyyn kohdentuva työ.....	8
6. Työryhmät.....	10
7. Tavoitteet vuodelle 2021.....	11

1. Johdanto

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen. Joensuun kaupungin johtosäännössä määritelty ehkäisevän päihdetyön vastaavaksi toimielimeksi kasvatus- ja koulutuslautakunta. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä on liitetty osaksi hyvinvoinnin edistämispalveluissa työskentelevän nuorisopäällikön tehtäväkuvaa. Tämän suunnitelman tarkoituksena on käynnistää ehkäisevän päihdetyön tavoitteiden asettelu Joensuussa, jotta toimintaan saadaan mukaan kaikki verkostot ja toimijat niin julkisen sektorin, kuin kolmannenkin sektorin osalta

Lain mukaan ehkäisevä päihdetyö perustuu yhteistyöhön, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Kysynnän vähentämisen rinnalle on nostettu saatavuuden rajoittaminen muun muassa yhteistyössä paikallisten elinkeinotoimijoiden kanssa. Alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä (1102/2017) alkoholin myynnin ja anniskelun yksityiskohtaista sääntelyä purettiin ja tämä toi lisää vastuuta elinkeinotoimijoille. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta pitää sisällään elinkeinotoimijoiden velvollisuuden kirjallisiin omavalvontasuunnitelmiin. Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppuminen vuoteen 2030 mennessä.

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2015:19) tukee ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain toimeenpanoa. Tavoitteena on tehostaa työtä kuudelle painopisteelle asetettujen tavoitteiden ja kehittämiskohteiden avulla:

1. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa.
2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveyspolitiikan tueksi
3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa.
4. Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä.
5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä.
6. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä valtakunnallisesti yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä ja tukevat toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Joensuussa ehkäisevän päihdetyön kehittämisen kohteina hyvinvointipalveluissa erityisesti ovat:

1. palvelujärjestelmän kehittäminen
2. odottavat perheet
3. alle kouluikäiset lapset
4. peruskouluikäiset lapset
5. 2. asteen opiskelijat
6. aikuiset / työikäiset
7. ikäihmiset

Kansalliset päihde- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin ehkäisyn tavoitteet vuoteen 2025 mennessä:

Alkoholi

- Alkoholin kokonaiskulutus on alle 10 litraa 100 %:n alkoholia asukasta kohden (15 vuotta täyttäneet) (THL).
- Kerralla vähintään 6 alkoholiannosta kerran viikossa tai useammin juovien osuus on 20–64-vuotiaista alle 10 prosenttia (THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH).
- Kerralla vähintään 6 alkoholiannosta 30 päivän aikana juovien osuus on 15–16-vuotiaiden joukossa korkeintaan 15 prosenttia (THL, Eurooppalainen koululaistutkimus ESPAD).

Tupakka- ja muut nikotiinituotteet

- Alle kahdeksan prosenttia 20–64-vuotiaista käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita (THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH).
- Lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden päivittäinen tupakan, nuuskan ja sähkösavukkeiden käyttö vähenee sekä käytössä näkyvät erot kaventuvat näiden koulutusmuotojen opiskelijoiden välillä (THL, Kouluterveyskysely).

Huumausaineet

- Viimeisen kuukauden aikana jotain huumausainetta käyttäneiden osuus 15–69-vuotiaista on korkeintaan kaksi prosenttia (THL, Huumekysely).

Rahapelaaminen

- Niiden 15–74-vuotiaiden osuus, joilla on ollut rahapelaamisen aiheuttama ongelma viimeisen 12 kuukauden aikana, on pienempi kuin vuonna 2015 (THL, Suomalaisten rahapelaaminen -kysely)
- Viikoittain rahapelejä pelaavien 8. ja 9. luokan oppilaiden osuus on pienempi kuin seitsemän prosenttia (THL, Kouluterveyskysely).

2. Ehkäisevän päihdetyön käsitteistöä

Ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan lakisääteistä toimintaa, jonka tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja, edistämällä päihteettömiä elämäntapoja sekä lisäämällä päihdeilmiön ymmärrystä ja hallintaa. Se on pohjimmiltaan laaja-alaista yhteistyötä, jonka sisältö voi vaihdella ainekeskeisestä tiedottamisesta laajoihin sosiaali- ja terveyspoliittisiin toimenpiteisiin

Perinteisesti ehkäisy on jaettu primaari-, sekundaari- ja tertiääriehkäisyyn. Tuolloin primaaripreventiolla tarkoitettiin koko väestöön tai yleisryhmiin kohdistuvaa toimintaa. Sekundaaripreventioon liittyvät toimenpiteet puolestaan nähtiin kohdistuvaksi riskiryhmiin ja päihteiden käyttöä kokeilleihin.

Tertiääripreventiolla tarkoitettiin päihteiden käytöstä johtuvien haittojen vähentämistä ja hoitamista. Sen kohderyhmänä nähtiin päihteiden ongelmakäyttäjät. Nämä eri tasot muodostivat yhdessä toisiaan tukevan ehkäisevän päihdetyön kokonaisuuden.

Uudemmassa kielenkäytössä nämä käsitteet suomennettiin yleiseksi, valikoivaksi ja kohdennetuksi ehkäisyksi. Tämän uudemman mallin pelkistetyssä versiossa puhutaan vain yleisestä ehkäisystä ja riskiehkäisystä. Ehkäisevän päihdetyön keinoin voidaan joko vähentää riskitekijöiden vaikutusta, vahvistaa suojaavia tekijöitä tai tehdä kumppaakin yhtäaikaaisesti.

Yleisellä ehkäisyllä tarkoitetaan kaikkien päihteiden käytön aloittamisen ehkäisyä ja se kohdistuu koko väestöön tai väestöryhmään, jonka valintaperusteena ei käytetä päihteiden käyttöä. Käytännössä se on pyrkimystä päihteiden käytön vähentämiseen toimilla, joilla ehkäistään ja vähennetään päihteiden käyttöä. Kyseessä on siis ensisijainen pyrkimys päihteettömyyteen tai pyrkimys vähentää kohderyhmän päihteiden käyttöä. Yleisen ehkäisyn piiriin kuuluvat esimerkiksi kaikkien tai joidenkin päihteiden käytön aloittamista ehkäisevä työ, tilanneraittiuden muun muassa liikenneraittiuuden edistäminen sekä päihteiden käytön aloittamisen myöhentäminen.

Riskiehkäisy puolestaan on puuttumista sellaiseen päihteiden käyttöön, joka ennakoi haittoja tai ongelmakäyttöä. Se voi olla myös varhaista puuttumista riskitekijöihin, jotka ennustavat ongelmakäyttöä. Sen kohderyhmä määritellään sellaisen riskin perusteella, jonka toteutuminen on todennäköistä. Riskiehkäisyä on esimerkiksi lasten kokemusten ja näkökulmien huomioon ottaminen vanhempien tai muiden aikuisten päihteiden käytöstä sekä alkoholin suurkuluttajien mini-interventiot. (Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit 2006 STAKES)

3. Ehkäisevä päihdetyö Joensuun kaupungin eri suunnitelmissa

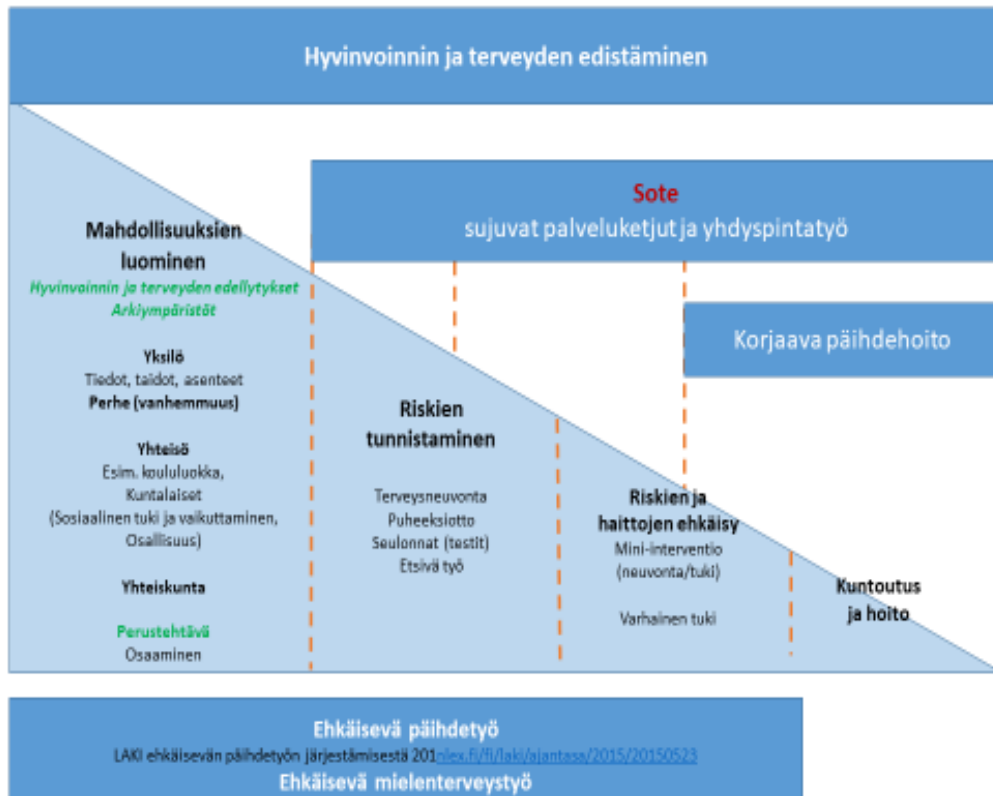
Ehkäisevä päihdetyö liittyy vahvasti koko kaupungin hyvinvoinnin edistämisenä kokonaisuuteen ja sitä kautta hyvinvointikertomuksen laajaan sisältöön.

Toisaalta se on osa turvallisuutta ja siihen liittyviä yhteyksiä sekä terveydenhuollon monia palveluita.

Ehkäisevän päihdetyön indikaattoreita ja tavoitteita löytyy niin hyvinvointikertomuksesta ja turvallisuus suunnitelmasta kuin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta.

Näiden suunnitelmien tavoitteet kohdentuvat vuodelle 2025, koska ne noudattavat valtuuskausien rytmää.

Tavoitteellista on kohdentaa myös ehkäisevän päihdetyön suunnitelman tavoitetasot, niin että ne vastaavat muiden asiakirjojen rytmiä. Tämä on tärkeää jo siksi, että ehkäisevän päihdetyön suunnittelu ja tavoitteet tulee sitoa erityisesti hyvinvointikertomuksen tavoitteisiin ja mittareihin.

Ehkäisevän päihdetyön kokonaisuus on laaja ja yllä kuvatun kaavion mukaisesti jakautuu niin Joensuun kaupungin, 3. sektorin kuin Siun Sotenkin toimintasektoreille. Riskiehkäisyyn osalta vastuut ovat suurelta osin sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueella.

Tavoitteellista onkin kohdentaa vuosi 2021 tilanteen kartoittamiseen huomioiden Siun Soten aikataulut ja ehkäisevän päihdetyön toimintojen selkeytyminen. Siun Soten osalta ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin resurssi on sidottu vuoden 2021 talousarvioon ja sen toteutumiseen.

Siun sotessa toimii mielenterveys- ja päihdetyön asiakasraati, joka on perustettu psykiatrian erikoissairaanhoidon ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakaslähtöiseksi kehittämiseksi. Asiakasraati on perustettu 2017. Asiakasraadin jäsenet ovat vapaaehtoisia, joilla on omakohtaista kokemusta mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaina tai omaisina. Mukana on myös järjestöjen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä psykiatrian klinikan työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasraadin yhteistyömuotoja ovat:

- valmistelee asukailta tulleita aloitteita ja ehdotuksia psykiatrian sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseksi
- toimii psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen kutsumana yhteistyötahona kehittämässä
- nimeää kehittämistyöryhmiä eri kehittämistehtäviin
- säännölliset kokoontumiset 4-6 krt/vuosi

Hyvinvoinnin toimialan palvelut kohdentuvat vahvasti lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin ja hyvin varhaisen tuen alueella yleiseen ehkäisyyn.

4. Nykytilaa kuvaavia mittareita Joensuussa

Perusopetuksen oppilaat

- Perheen kanssa tämän ikäiset tulevat hyvin toimeen. Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa oli Joensuussa 1,4 %:lla, kun koko maan osuus on 2,3 %.
- Aikaa harrastuksen parissa viettää vähintään kerran viikossa 4. ja 5. luokan oppilaista 80,3 % mikä on suurempi osuus kuin Pohjois-Karjalan maakunnassa keskimäärin mutta hieman matalampi kuin vertailukaupungeissa.
- Vähintään tunnin päivässä liikuntaa harrastaa joensuulaisista 4. ja 5. luokan oppilaista 39,5 %, mikä on vertailukohteiden keskitasoa.
- Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi tämän ikäisistä kokee Joensuussa 7,7 %, koko maan osuuden ollessa 9,0 %.
- Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö on aiheuttanut haittaa 2,1 % 4. ja 5. luokan oppilaista Joensuussa.
- Osuus on samaa tasoa vertailukohteiden kanssa.

Nuorten huumausaineiden käyttö poliisin tilastoissa (PolStat 12.11.2020)

ITÄ-SUOMI		KOKO VUODET					TAMMI-LOKAKUU			
		2015	2016	2017	2018	2019	1-10/2019	1-10/2020	muutos	muutos-%
alle 15-vuotiaat	huumausaineen käyttökrikos	3	15	21	28	14	13	11	-2	-15,38 %
	huumausainerikos	2	4	15	17	19	15	12	-3	-20,00 %
	törkeä huumausainerikos	0	0	0	1	0	0	0	0	/0
	yhteensä	5	19	36	46	33	28	23	-5	-17,86 %
15-17 -vuotiaat	huumausaineen käyttökrikos	32	87	70	89	76	58	105	47	81,03 %
	huumausainerikos	7	26	34	35	28	25	57	32	128,00 %
	törkeä huumausainerikos	0	10	3	4	1	1	3	2	200,00 %
	yhteensä	39	123	107	128	105	84	165	81	96,43 %
alaikäiset yhteensä	huumausaineen käyttökrikos	35	102	91	117	90	71	116	45	63,38 %
	huumausainerikos	9	30	49	52	47	40	69	29	72,50 %
	törkeä huumausainerikos	0	10	3	5	1	1	3	2	200,00 %
	yhteensä	44	142	143	174	138	112	188	76	67,86 %

Erot elintapakäyttäytymisessä lukiolaisilla ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla ovat selvät niin koko maassa kuin Joensuussakin.

- Joensuulaisista ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vähintään kerran kuukaudessa yli neljännes (27,4 %) juo humalahakuisesti. Lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista osuus on 16,4 %.
- Viikoittain alkoholia käyttää 9,3 % ja lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista puolestaan 4,7 %.
- Joensuussa kannabista on kokeillut vähintään kaksi kertaa 8,8 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, vastaava osuus lukiolaisista on 6,9 %.
- Lukiolaisista päivittäin tupakoivia on 2,1 %, kun taas ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista tupakoi vajaa neljännes (22,9 %).
- Päivittäin nuuskaa käyttää Joensuun ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 15,4 %, lukiossa vastaava osuus on 4,1 %. 1. ja 2. vuoden ammatillisen oppilaitoksen miesopiskelijoista nuuskaa käyttää 21,9 %. Nuuskan tai muidenkaan päihteiden käyttö ei poikkea Joensuussa vertailukohteiden tasosta.

Työikäinen ja ikääntyvä väestö

- Joensuussa sataprosenttista alkoholia myydään 9,3 litraa jokaista Joensuussa asuvaa 18 vuotta täyttänyttä kohden. Kuopiossa vastaa luku on 9,2, Jyväskylässä 8,2, Lappeenrannassa 9,3, Pohjois-Karjalassa 8,1 ja koko maassa 8,5.
- Joensuulaisista 25-64-vuotiaista 1 323 henkilöä saa mielenterveys -ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä, mikä on 3,5% ikäryhmästä.
- Lapsiperheiden pientuloisuusaste on 16,1 %. Koko maa 12,1 %.

5. Hyvinvointipalveluissa päihteiden käytön ehkäisyyn kohdentuva työ

Merkittävän osan päihdehaittojen ehkäisyä muodostavat arkiset hyvinvointia ja kuntalaisten aktiivisuutta ja osallisuutta tukevat palvelut, joita kaupungissa tuotetaan. Ehkäisevää päihdetyötä ovat osaltaan kaikenikäisten kuntalaisten palvelut, kuten kirjastot, kansalaisopiston tarjonta, erilaiset kulttuuripalvelut, liikuntamahdollisuudet niin sisällä kuin ulkonakin, julkiseen liikenteeseen, työmatkaliikuntaan ja siihen liittyvään infrastruktuuriin tehtävät panostukset ja kaupungin viestintä eri kanavissa. Lisäksi ehkäisevää päihdetyötä tekevät palveluidensa kautta myös työllisyyspalvelut ja maahanmuuttajapalvelut.

Lapset ja nuoret

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten osalta on olemassa monia palveluita, joilla vaikutamme niin hyvinvoinnin ylläpitämiseen kuin se parantamiseenkin.

Lapset puheeksi menetelmä on vahva runko lähestyä perheiden tilannetta niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksenkin sektoreilla. Varhainen havainnointi on pohja oikea aikaiseen tukeen. Varhaiskasvatuksen perhetyö vastaa osaltaan haasteellisten tilanteiden selventämiseen.

Nuorten tukeminen harrastusten ja mielekkään tekemisen kautta on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi hyvinvointipalveluissa. Jo varhaiskasvatuksessa annettu tuki ohjatun tekemisen kautta on merkittävä. Erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille perustetut harrasteryhmät, joissa tuki kohdentuu pitkäjänteisesti oman ohjaajan joko lumiukko- tai lumikkitoiminnan kautta. Lasten siirtyessä kouluun jatkuu toiminta Icehearts- toimintana saman kasvattajan tukemana.

Nuorten siirtyminen yläkouluun on usein haasteellista. Nuorisopalvelut tavoittavat kaikki 7-luokkalaiset nuoret erillisten oppituntien kautta, joiden teemana on ” Ryhmässä on voimaa”.

Tuntien tavoitteena on tukea luokkien ryhmäytymistä ja vahvistaa nuorten yhdenvertaisuuden käsitettä sekä ennaltaehkäistä kiusaamista.

Ehkäisevä päihdetyö on osa myös koulujen opetussuunnitelman mukaista päihdeopetus. Päihdeopetuksen lisäksi tärkeitä ehkäisevän päihdetyön kanavia ja keinoja oppilaitoksissa ovat oppilashuollon palvelut, yhteistyö kotien kanssa ja koko oppimisympäristön muokkaaminen turvallisiksi sekä lasten ja nuorten kasvua tukevaksi.

Nuorten kasvun tukeen kohdentuu myös Ankkuri tiimin toiminta. Tietoutta päihhteistä ja kiusaamisen estämisestä välitetään niin oppituntien kuin vanhempainiltojenkin kautta.

Oppilashuollon toiminnan tavoitteet on sisällytetty opetussuunnitelmaan. Oppilashuollon painopiste on yhteisöllisessä oppilashuollossa. Jokaiselle koululle on laadittu koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Opetussuunnitelmassa terveysosaamisen tavoitteet ja sisällöt on huomioitu laaja-alaisen osaamisen alueissa sekä oppiainekohtaisissa sisällöissä ja tavoitteissa.

Koulujen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu lisäksi oppimisen tuki, moniammatillinen työote sekä yhteistyö muiden paikallisten ammatti- ja kansalaistoimijoiden kanssa.

Yhteistyö kotien kanssa on tärkeä osa koulujen toimintaa. Opetussuunnitelmaan on kirjattu vuosiluokilla 1-8 pidettävät oppimiskeskustelut, jotka ovat huoltajien, lapsen/nuoren sekä opettajan välisiä keskusteluja. Varhaista tukea perusopetuksessa on vahvistettu palkkaamalla kahdeksalle koululle hyvinvointiohjaajia, jotka toimivat alueen nuorisotyön kanssa yhdessä.

Nivelvaiheen nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin tukemiseen on tarjolla etsivän nuorisotyön ja ohjaamon palvelut. Monen nuoren kohdalla päihteiden tuomat ongelmat näyttelevät merkittävää osaa ja teemaa käsitellään yksilötapaamisissa sekä toimittaessa eri pienryhmissä.

Nuorisopalveluiden Harrastepankin toiminta tukee yli 16-vuotiaiden vapaa-ajan päihteettömyyttä tarjoamalla ilmaisia harrasteryhmien toimintoja aina kiipeilystä lautapeleihin. Tämä on vahva tuki koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevalle nuorelle.

Aikuiset ja ikäihmiset

Hyvinvointikertomuksenkin keskeisenä tavoitteena on tukea ikäihmisten sosiaalista elämää turvaamalla mahdollisimman paljon erilaisia kohtaamisen ympäristöjä. Sosiaaliset verkostot ovat merkittävä osa hyvinvoinnin kokonaisuutta ja hyvinvointipalvelujen kerhotalo Ruplan ja Yhteisötalo Sataman toiminnot tarjoavat monella ihmiselle arjen tapaamisten turvallisuutta. Kaupungin lisäksi monet muut toimijat järjestävät ikäihmisille suunnattua kohtaamispaikkatoimintaa.

Verkostomainen työ on aktiivista monien järjestöjen suuntaan. Yhdistyskentän ja verkostojen kanssa yhteiset tapaamiset luovat vuoropuhelua palvelujen kehittämiseen. Verkostojen kohtaamisen mahdollisuudet ovatkin pohja yhteisölliselle ja yhteisvastuulliselle tavalle toimia hyvinvoinnin eri alueiden parantamiseksi.

6. Työryhmät

Ehkäisevän päihdetyön teeman ympärillä toimii monia työryhmiä, joissa Joensuun kaupunki on edustettuna:

- *Savuton työryhmä* (Joensuun edustaja Jouni Erola, varalla Heini Lehikoinen)
Tavoitteena lisätä tietoisuutta nikotiini- ja tupakkariippuvuudesta ja sen seurauksista, ehkäistä nuorten nikotiinituotteiden käyttöä ja käytön aloittamista sekä tukea nikotiinituotteiden käytön lopettamista.
Jäsenet: Kunnat, Siun Sote, AVI, Karelia AMK ja järjestötoimijoita
Toiminnan kohderyhminä ovat erityisesti koulut, ammattioppilaitokset, rajajääkärit, tupakkatuotteita käyttävät aikuiset, nuoret sekä heidän vanhempansa.
- *Päihdetyön verkosto* (Joensuun edustaja Jouni Erola, varalla Heini Lehikoinen)
Moniammatillinen verkosto, jossa edustajia päihdetyön parista ympäri maakuntaa. Karelia ammattikorkeakoulun edustaja toimii verkoston koollekutsujana. Kokoontumisia 2-3 kertaa vuodessa, jossa keskinäistä tiedonvaihtoa ja näkökulmia maakunnalliseen päihdetyöhön. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan kannanottoja ja vaikuttamista esim. lehtiartikkeleiden muodossa sekä järjestetään koulutuksia ja tapahtumia.
- *Joensuun alueen YTY-yhteistyöryhmä* on Siun Soten Mielenterveys ja Päihdepalveluiden sekä järjestöjen yhteistyöryhmä (Joensuun edustaja Heini Lehikoinen). YTY-yhteistyöryhmän foorumeissa kohtaavat Siun Soten työntekijät ja alueella toimivat yhdistykset, hankkeet ja muut yhteistyötahot, jotka edistävät hyvinvointia, mielenterveyttä ja psyykkistä toimintakykyä. YTY-foorumeissa pohditaan yhdessä tekemisen muotoja ja kohdennetaan toimintaa kyseisen alueen tarpeiden mukaisesti.
- *Avin poikkihallinnollinen ehkäisevän päihdetyön-ryhmä* on koko Itä-Suomen alueen kattava (P-K:n edustaja Kari Hyvärinen muut edustajat AVIn sisältä, sote-kuntayhtymistä, maakuntaliitosta (PK), järjestöistä, poliisista ja hiippakunnasta. Kuntien edustusta tässä ei ole. Työryhmän tehtävänä on poikkihallinnollisen yhteistyön edistäminen päihdehaittojen ehkäisyssä sekä päihteiden käytön ehkäisyn ja vähentämisen koordinointi, ohjaus ja kehittäminen alueella. Työryhmän tehtävänä on varmistaa, että ehkäisevä päihdetyö on vahvasti mukana soteuudistuksessa ja sen rakenteissa. Työryhmän tavoitteet tukevat valtakunnallisen ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman tavoitteita.)
- *Nuorisolain mukainen ohjaus- ja palveluverkosto* (Jouni Erola, Jani Kaasinen)
Ryhmä seuraa lasten ja nuorten tilannetta ja palveluita. Painopiste yli 16-vuotiaat.
- *Perhekeskusverkoston työryhmä* (Katja Pussinen)
- *Opiskeluhuollon ohjausryhmä* (Katja Pussinen)

7. Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoitteiden asettelu on tehty poikkeuksellisesti vain vuoteen 2021, jonka aikana tuotetun suunnitelman kesto on vuosille 2022-2025. Näin toimimalla saavutetaan sama rytmitys kaupungin muiden suunnitelmien kanssa ja prosessi voidaan kytkeä kaupungin uuden strategian valmisteluprosessiin. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma kytkeytyy erityisesti kaupungin hyvinvointikertomuksen ja siihen liittyvän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sisältöihin.

1. Selvitetään laajasti mitä ehkäisevän päihdetyön osalta jo nyt tehdään, keiden toimesta ja mitä painopisteitä tulisi toiminnalle asettaa
2. Kuvataan toimintaan liittyvä verkosto määritellen mahdolliset vastuujao ja lisätarpeet sekä selvitetään erillisen työryhmän tarve ja tehtävät.
3. Kartoitetaan käytössä olevia malleja, kuten Pakka-toiminta ja arvioidaan niiden käyttömahdollisuuksia.
4. Kartoitetaan ammattilaisten osaamisten tarvetta eri menetelmien osalta
5. Toteutetaan kaupungin hyvinvointikertomukseen (kaupunginvaltuusto 7.12.2020 §121) kirjatun nuuskan käyttöön liittyvän tavoitteen mukainen kampanja eri toimijoiden yhteistyönä.
6. Laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2022-2025, jossa kuvataan ehkäisevän päihdetyön toimintamalli kaupungin, Siun soten, järjestöjen ja Aluehallintoviraston kesken ja asetetaan toiminnalle tavoitteet ja niiden seurantamalli.